

BIBL:
HUNGARICA
RALENSIS.

Se

1. B.

2. A.

3/4.

5. C.

6. 12.

7.

8. 2.

9. C.

10.

11.

12.

13.

14.

15-17.

18.

19-21.

22.

22^a.

23/4.

25.

26.

27.

28.

29-36.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

Scripta publica Vitel. 1768

1. Bose, A.J.: differentia 1768
 2. Hiller, J.J.: de cautionibus 1770
 3/4. Tempel, J.C.: monumenta 1781/2
 5. Boehmer, J.R.: Species 1788
 6, 12. " " de plantis 1, 2. 1789/90
 " " Dispositio " "
 7. Leonhardi, J.F.: Commentatio 1790
 8. Podeswita, J.F.D.: Semiologia " "
 9. Nuernberger, C.F.: apoplexia " "
 10. " " criteria " "
 11. " " de militibus 1793
 15-17. Ichlauser, J.F.: Observationum p. 2-4. 1796-98
 18. Titius, S.K.: Interpretatio 1797
 19-21. Ichlauser, J.F.: Sylloges p. 1, 2, 3. 1799-
 20. Kreyzig, F.L.: Observationes 1801
 21. " " 1801
 22. " " peripneumonia " "
 23/4. Ermel, J.S.: Acta (Monumenta) 1800/01

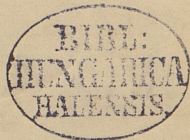
Scripta publica Lipsiensia 1622-1799

25. Hornemann, Z.: Eubacteriologia 1622
 26. Calovius, A.: loci 1670
 27. De Rom. ecclesia 2. 1768
 28. Scharffenberg, J.G.: de consensu 1780
 29-36. Erasmus: Autographa 20, 21, 23, 25-29. 1795-99

Scripta publ. variorum Academicorum

- 36 a. Stahl, D.: Positiones. Frq. 1619
 36 b. " " Duodenarius " 1620
 37. Neander, Jg.: Παράρτημα " 1621
 38. " Chr.: Progr. " 1622
 39. Catalogus praelectionum. Hal. 1769
 40. Mejer, Gerh.: labern Hamb. 1697

41. Quitschreiber, Jg.: praeccepta. Jenae 1606
 42. Weigel, E.: Methodus " 1673
 43. Meditatio natalitia " 1735
 44. Cellarius, L.F.: Quaestiones. " 1776
 45. Schwarz, J.: prolegomena. Rinteli: 1771
 46. Quistorp, J.W.: Lutheranismus. 1704
 47. Dannhauer, J.K.: Colluvies 1665

VI 216
 (1)

(1810)

in Hoff. misc. 22

Handwritten title or header

17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...

170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230

231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260

261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290

1789
6.
6

DE
P L A N T I S
S E G E T I I N F E S T I S
P A R S I. G E N E R A L I S

Q V A M
P R A E S I D E
D. G E O R G I O R V D O L P H O B O E H M E R O
T H E R A P I A E P R O F. P V B L. O R D. A C A D E M I A E S E N I O R E
P H Y S. P R O V I N C. S O C. O E C. L I P S. S O D A L.
E T H. T. O R D. S V I D E C A N O

P R O G R A D V D O C T O R I S
D I E I I I. M E N S. F E B R V A R I I M D C C L X X X I X
H. L. Q. C.

P V B L I C E D E F E N D E T
E P H R A I M G O D O F R E D V S F E I S T E L

A V A - H E R M V N D R V S
M E D I C I N A E C A N D I D A T V S.

W I T T E B E R G A E
L I T E R I S C A R O L I C H R I S T I A N I D Ü R R I I.

PLANNIS
S E C T I O N E S

PARS I GENERALIS

DE UNIVERSITATIS SACHSEN-ANHALTENSIS

STATUTA

D. GEORGIO RUDOLPHO BOEHMERO

RECTORI UNIVERSITATIS SACHSEN-ANHALTENSIS

INSTITUTIONUM SACHSEN-ANHALTENSIS

ARTIS ET MISTERII

PRO GRADU DOCTORIS

IN RE PUBLICA SACHSEN-ANHALTENSIS

M. D. C. C. C.

MDCCCXXXIII

FRANCOFURTI AD M. SACHSEN-ANHALTENSIS

IN AEDIBUS

FRANCOFURTIENSIBUS

FRANCOFURTI AD M.

FRANCOFURTIENSIBUS

§. I.

Omne, quicquid etiam in prima Creatione productum fuerit, Iplius Sapientissimi et Omnipotentis Auctoris effato valde bonum, immo optimum, hinc nec animal vllum, nec vegetabile vllum malum erat, siue noxium. Neque post Adami lapsum antea creata in deterius mutata, neque alia per se nociua de nouo creata fuerunt. Licet enim DEVS, dum Adamo maledictionem, atque aerumnas vitamque laboriosam denunciauerat, simul Genes. III. dixisset: maledicta sit Terra, Spinas et Tribulos germinabit Tibi, et in Parabola Matth. XIII. Zizania tanquam semina mala commemorasset, inde tamen non colligendum, haec vegetabilia aliam partim atque malignam indolem accepisse, partim eadem ac eorum semina antea non exstitisse, sed nunc demum enata fuisse, ^{a)} potius existimandum, a principio mundi pariori in copia adfuisse
Car-

a) An praeter ea vegetabilia, quae Summus Creator in primis rerum initiis omnipotentis suo verbo existere iussit, alia per series temporum exorta sint, aut etiamnum exoriantur, multum quidem inter Physicos disputatum

A

Carduos, aliasque eiusmodi spinis suis aculeisque hominibus molestas plantas, eas autem propter maledictionem terrae postea insigniter auctas fuisse, et propterea, copia scilicet, non mutata indole, Adamo, dum Ipse terram colere debuisset, multifaria incommoda, summasque et in satione, et collectione frugum molestias attulisse, nullam autem e contrario vtilitatem Ipsi attulisse. ^{b)} Idem certe de Zizania assumendum erit. Est haec quidem vox ambigua, atque inter se non conueniunt sacri Codicis Commentatores et Interpretes, an vna modo, an plures et quacnam subintelligi debeant plantae, certo certius tamen admit-

putatum fuit; cum vero nunc constet, eadem non nisi ex semine oriiri posse, negatiuam fere omnes assumerunt sententiam, et varietates modo nouas produci, concesserunt. Conf. inprimis I. G. GMELINI Sermo de nouorum vegetabilium post creationem diuinam exortu Tub. 1749 edit et CAR. LINNAEI Diss. Metamorphoses plantarum, in Eius Amoenit. Acad. Vol. IV. p. 368.

δ) De nominibus stirpium, in Sacris Litteris memoratis, Spinis et Tribulis praecipue, singularem explicationem proposuit Medicus Cel. I. I. BAIERVS, existimans: priori vocabulo fruticulosas quidem stirpes, partim vero etiam quasdam herbas, quarum caules, rami, folia, non aequè fructus, aut saltem hi non soli, spinis siue aculeis obsidentur, generatim notari; aliam vero esse Tribuli conditionem, ad fructum solum habendo respectu, manifesto satis etymo τριβῆς βολαίς, tres cuspides habeat, quamuis nec aquaticus, nec terrestris Tribulus tres, sed uterque quatuor aculeos gerat. Cum vero Tribulus terrestris, teste BELLONIO Observat. Libr. I. c. 13. edit. cum Clusii Exoticis p. 25. in Creta agris, praesertim leguminibus, maxime noxius sit, existimat BAIERVS, eius prouentu non modo fatas ac desideratas fruges opprimi, sed et agricolarum atque messorum corpora, inprimis pedes, non minus laedi, quam istis ferreis machinulis, quae dolose in terram aduersus hostes conici solent, atque ob similitudinem quandam Murices aut Tribuli dicuntur. Verum licet propter hos fructus aculeos Adamo, fruges colligenti, molestiam creare debuerit planta, dubium tamen videtur, an eadem pro Tribulo assumi possit, cum, ut Ipse BAIERVS monuit, LVCAS in parallelo Loco VI. 44. τῆς βατῆς vocabulum pro Tribulo posuerit, et eodem aliam plantam, Rubum forte, designauerit. Ita etiam in Editione latina SCHMIDII apud MATTHAEVM Tribulum, et apud LVCAM Rubum legimus. Conf. BAIERI Animaduersiones physico medicas in quaedam loca noui foede-

admittimus, haudquaquam degenerem, *) ex Tritico natam plantam, viliozem e. gr. Tritici speciem, Lolium, aliamque fuisse, cum eiusmodi metamorphoses plantarum, speciatim Tritici in Lolium, assumi plane non possint, et licet Lolium, planta sui generis, agricolis maxime sit odiosa atque infesta, eam tamen solam Zizania ^{d)} constituisse, vix probabile, probabilior potius

A 2

tius

ris p. 24 sq. quae etiam continentur in Collectione Observat. Medicorum, quibus loca Novi Testamenti illustrantur, edita a G. GOETZIO Fasc. I. pag. 186. Praeterea Hebraicum nomen Barkanim, quod Iudic. VIII. 7 et 16 legitur, ab interpretibus nunc per Oxyacantham, nunc Tragacantham, nunc et Tribulum versum fuisse, monuit, et alia quaedam de utroque Tribulo notavit VRSINVS in Arboreto Biblico Cap. 24 p. 330 seqq.

c) Transmutationem Frumentorum fieri, eademque per gradus e. gr. Triticum in Secale, Hordeum in Lolium degenerare, multi, et recentiorum quoque nonnulli, imprimis Suecici Doctores, affirmarunt; contrarium vero in Diss. de Transmutatione Frumenti solide demonstravit LINNAEVS vid. Amoenit. Vol. V. p. 106. germanice versa legitur in Schrebers Sammlung Vol. VIII. pag. 457. atque egregie confirmavit, quod dudum PLYTARCHVS asseruerat, dum scripsit: *Id etiam Natura dicitur, quod sui multiplicatione in se redit; sicut enim Natura Triticum, loco seminis accipiens, multas alterando eo mutandoque formas interim inducens, tandem Triticum reddit in fine totius mutationis principium restituens.* vid. Eius Operum Tom. II. edit. Francof. 1620 fol. p. 388. De Transmutatione Tritici in Lolium copiose disseruit et negatiuam defendit III. MICHAELIS in *Mosaischen Rechte* Tom. IV. inprimis p. 323 sqq.

d) Plerique hoc assument. Ita Ζιζανια η̄ εν τω σιτω̄ αικα scribit SVIDAS, et Ana, licet et hoc vocabulum dubium sit, ab Interprete vertitur per Lolium, quod in frumento nascitur. Vid. Eius Lexicon Tom. II. pag. 11. Eadem repetit et Zizania potius pro Lolio, quam cum Hebraeis pro adulterino Tritico assumere voluit WETSTENIUS in Nouo Testamento graeco ad Matth. Cap. 13 p. 403. Non Vstilaginez frumenti, sed Lolium significare Zizania, asseruit VRSINVS, aitamen etiam monuit Hebraeorum et Graecorum vocabula generalia esse, omnesque, quaeamenti officunt, plantas denotare; vid. Eius Continuatio Historiae plantarum Biblicae Lib. II. c. 7. p. 151 sqq. Zizania ab Arabica voce Ziuan, quae in Thalmude et in ABULFADLI Cod. MSC. occurrit, deriuauit et Lolium temulentum significare statuit I. D. MICHAELIS lib. cit. Tom. IV. pag. 319. *von dem Verbothe, den Acker mit zweyerley Saamez*

tius LEVINI LEMMII ^{e)}, IOH. OLEARII ^{f)} aliorumque opinio, qui Zizaniorum nomine non certas et peculiarias plantas, sed omnes illas, quae inter fruges sponte proueniunt, earumque vegetationem variis modis impediunt, intelligere voluerunt.

§. II.

Atque hoc etiam significatu germanicam vocem *Unkraut* admittere, atque determinare debemus. Illae nempe plantae, quae

- Saamen zu besäen.* Apte satis, ut nobis videtur, scripsit PETR. CRESCENTIVS: *Zizania est aduſtina Tritici, qui trahit nutrimentum eius, ſicut Papauer eſt Zizania Auenae.* Vid Eius Agricultura, Libr. III. p. 123 Baſil. 1538. 4. edit. Plura non addam, ne vocabula videar capere; ſolummodo adhuc quaeram, cur et in graeco Textu et latinis verſionibus Noui Teſtamenti Zizania ſemper in plurali uſurpetur? In Geoponicor. Libr. II. c. 43. edit. NEEDHAMI p. 68 Zizanion legitur.
- e) *Zizaniorum*, ſcripſit, nomine deſignatur omnis inutilis, uitiola, noxia fruticatio, quae ſementi ac frugum incremento officit, quaeque ſata ſtrangulat ac necat, ſuccumque, quo nutriuntur, depopulatur, ſic ut ſegetes aliaeque herbae ſalutares, aut malignae emergant, aut prorsus ſuffocentur: et addidit. Cum *Zizaniorum* nomine nullae peculiariae herbae deſignentur, ſed omnes illae frugum ac herbarum peſtes, quae exſtirpandae ſunt, ne frugiferas herbas opprimant, Belgae communi nomine hanc inutilem herbarum congeriem *Wiet* uocant, et *Wier eruncaere fundum* quae a noxiis fruticibus purgatum reddere. Vid. Eius liber Similitudinum, quae in Bibliis ex Herbis deſamuntur, explicatio Cap. 46 pag. 143.
- f) Sic ille eleganter de Zizania: *Accuſatur illud nomen peregrinitatis, accuſabitur modo ab hominibus imprudentibus; etenim de induſtria retinuerunt Scriptores Sacri uocabulum, quod Magiſter ipſorum ſapientiſſimus uſurparat grauiffimis de cauſis. Nam Zizania Ipfus Lingua ſignant herbas, quae ſtoſculos in ſegetibus gignunt et incremento ſuo frugibus officiunt, ne nimis laetae ſiant. Hae tales herbae, quum hominum expectationem fruſtrentur, qui ſegetem, quam largiſſimam, expectant, ipſi ſere tetro ac infami nomine eas inſignant; Chriſtus uero, qui Auſtorem illarum intueretur, et Patris ſui opera hominis inſolentia dehoneſtare nollet, innocentiſſimo ſorum nomine eas appellauit.* Vid. Eius Liber de ſtylo Noui Teſtamenti cum notis I. C. SCHWARZII. Coburg 1721, 8. p. 176.

quae inuitis agricolis atque hortulanis, quaeque, vt VIRGI-
LIVS de Arboribus scripsit: §)

*Namque aliae nullis hominum cogentibus ipsae
Sponte sua veniunt,*

et nusquam non erumpunt, nullumque praeterea commodum,
sed, respectu inquilinarum inprimis, detrimentum potius in
his, quae nunc occuparunt, locis adferunt, namque Idem
Poeta recte asseruit: ^{h)})

Segnisque horreret in arvis

Carduus, intereunt Segetes, sub aspera sylua

Lappaeque, Tribulique, inter quae nitentia culta

Infelix Lolium et steriles dominantur Aenae.

illae, inquam, hoc plerumque nomine insigniuntur, licet per se
et extra aliarum societatem consideratae, aequae bonae esse pos-
sint et vario modo proficuae. Hoc itaque, limitato paululum
sensu, germanicam vocem, qua forte primus, loco Zizania,
usus fuit LUTHERVS ⁱ⁾), et qua certe non vnam, sed plures
plantas subintellexit, commode retinere possumus. Desidera-
tur autem latina denominatio. Scriptores veteres vtplurimum
Zizania retinuerunt, hos vero sequi hoc tempore non possu-

A 3

mus,

g) Georg. Libr. II. v. 10.

h) Georg. Libr. I. v. 151 sqq. addit Commentator Cel. MARTYNS horre-
ret, idem significare, ac abundaret, vt totum agrum impleret. Vid. Hu-
ius edit. Lond. 1746. p. 41. Eadem fere repetit VIRGILIUS Ecol. V.
v. 36 sqq.

Grandia saepe quibus mandauimus hordea sulcis

Infelix Lolium et steriles dominantur Aenae,

Pro molli Viola, pro purpureo Narcisso

Carduus et spinis surgit Palurus acutis.

i) Haec certe interpretatio aptior videtur illa, quae ante LUTHERVM data
fuit; in illis enim Codicibus, quos consulimus, Raten legimus, erat al-
ter rarissimus Gedruckt zu Nürnberg durch Anthonium Koburger 1483
fol. mai. c. f. alter Straßburg 1483 fol. min. c. f.

mus, cum a LINNAEO peculiare Graminum genus eodem nomine insignitum, et ab omnibus Botanicis assumptum fuerit. Neque *frugum pestes*, neque *frugum morbos* cum PLINIO ^{h)}, neque cum aliis *Frugum vitia* appellare debemus plantas, quae inuito Colono prodeunt, aliisque se immiscent, cum morbis, mortibusque quandoque modo occasionem praebere possint. Neque, vt VIRGILIUS scripsit ⁱ⁾

*Sponte sua quae se tollunt in luminis auras,
Infoecunda quidem, sed laeta et fortia surgunt.*

potius contrarium locum habet, et spontaneas largiorem saepe messem et semina copiosiora exhibere, quam quae studio satae atque cultae fuerunt, quotidie experimur. Aptius fortassis eiusmodi plantae *erraticae* dicendae forent, oberrant enim quasi ex loco in locum, nullumque fixum habent, atque propterea e. gr. Papauer, in agris et aruis inter segetes et olera copiose crescens, erraticum appellari solet. Verum enim vero licet quaedam sint eiusmodi erraticae, non certis locis affixae, sed potius in diuersis sponte proueniunt, idem tamen non valebit de omnibus; non vbiuis proueniunt omnes, plures potius suam propriam habent sedem, plantasque modo adeo singulari disposuit Creator, vt vna quaeque loco ipsi assignato, tanquam in sua patria, habitet; atque hoc ipsum non modo de diuersis coeli regionibus valet, sed etiam et praecipue de diuersis vnus regionis locis, horumque varia ac peculiari constitutione. Viuunt in murorum compage aliae, aliae sub aquis nascuntur, et sub montium niuibus aliae persistunt incolumes; habi-

h) Qui Libr. XXIII. cap. ultimo Lolium inter frugum pestes retulit, ast Libr. XVIII. cap. 17 scripsit: *Lolium et Tribulos et Carduos Lappasque non magis, quam Rubos inter frugum morbos potius, quam inter Terrae pestes numerauerim.*

i) Georg. Libr. II. v. 47. sq.

habitant aliae in locis humidis, aliae in ficcis, aliae in apricis et editis, aliae in umbrosis et depressis, aliae aliis in locis proueniunt, ^{m)} et in loco sibi destinato laetius crescunt, quam si in alium transportatae fuerint, et quod de arboribus docuit VIRGILIUS, ⁿ⁾

*Fraxinus in syluis pulcherrima, Pinus in hortis,
Populus in fluuiis, Abies in montibus altis,*

sane etiam de aliis valet stirpibus, et Agricultores dudum cognouerunt, certo non tantum modo et mensura, sed etiam obseruato ordine atque adhibita locorum ratione germina spargenda esse, aliamque agri partem Tritico, vel Hordeo deputant, aliam Milio, aliamque Leguminibus designant; minime autem permixte grana sulcis committunt, sed singulis discriminata iugera agrosque peculiare accommodant. ^{o)} Cur quae so Datura in ruderatis, Hyoscyamus in fimetis, Verbascum in requeictis copiose luxuriant, et cur non inter olera et segetes

^{m)} Conf. LINNAEI Diff. Stationes plantarum, in Amoen. Acad. Vol. IV. p. 64. qui sex stationum genera, scil. aquaticam, alpinam, umbrosam, campestram, montanam et parasiticam constituit, has vero in plures, viginti quatuor, species subdiuidit.

ⁿ⁾ Ecl. VII. 8. 65 sqq. et in Georg. Libr. II. v. 110 seqq. alia exempla adduxit:

*Fluminibus Salices, crassisque paludibus Alni
Nascuntur, steriles saxosis montibus Orni,
Bacchus amat colles, aquilonem et frigora Taxi.*

^{o)} Belle huc pertinet PLVTARCHI locus, de diuersa Tritici et Hordei ratione; quapropter, scribit. *pinguis et profunda terra Tritici est ferax, Hordei ea potius, quae tenuior, an quia semina validiora ampliore indigent alimento, infirmiora leni et tenui, est autem Hordeum Tritico imbecillius et laxius; hinc et dicitur*

*Triticum in coeno ferite, hordeumque in puluere,
An quia Triticum conficere plus alimenti potest, Hordeum non fert eius
copiam, sed ea obruitur. Vid. Opera. cit. Tom. II. p. 519.*

crefcunt? Cur nulla fere umbellifera fegetes noftras occupat, et, fi forte etiam in aliis regionibus quaedam feſe immiſceant, certe tamen Aethuſa Cynapium, quae frequentiffime inter olera habitat, nunquam cerealibus feſe affociavit? Cur in aliis regionibus Segetibus immixtae creſcunt plantae, quae apud nos nunquam in illis inveniuntur? Sic OVIDIUS tradidit:

Miſta tenax ſegeti creſcere Lappa^p) ſolet,

et CATO^q) praecepit: ex ſegete vellito *Ebulum et Cicutam*, de quarum extirpatione nos ſollicite neutiſquam eſſe debemus; et nonniſi

Neglectis urenda Filix innafcitur agris.

Cur Achillaea Millefolium, Cichorium Intybus aliaeque agrorum modo margines occupant, eodem autem rariffime intrant? Illarum etiam multae, quae ſegetibus infeſtae ſunt, ibidem, tanquam in naturali loco creſcunt, et extra eundem vix ullibi inveniuntur; vti forte ſunt: Agroſtemma Githago, Centaurea Cyanus, Lolium temulentum, aliaeque, quae merito triuiali nomine aruenſes dici ſolent; immo quaedam ex aliis regionibus, fortaffe cum frumento ex alienis terris conquiſito, adductae, vt de Chryſanthemo ſegetum ſcimus, nullibi, quam inter ſegetes iterum locum obtinuerunt; Hinc nec *erraticae*, nec *migratoriae*, licet quaedam hoc modo cum piſcibus et praecipue auibus, ita dictis, conueniant, nec *ambulatoriae* nominari poſſunt ſegetibus immixtae plantae, cum ab vno ad alterum locum ſponte translatae ibidem modo conſideant,

p) Pont. Libr. II. Ep. I. v. 14. niſi forte per Lappam Aparine intelligi debeat, vti probabile videtur MARTYNO. vid. VIRGILII Georg. ab Eodem Comment. illuſtr. p. 42.

q) De Re Ruſt. ed. Geſa. p. 53.

deant, ac bene habitent, vbicunque solum inueniant suae indoli conueniens. *) Cum itaque hae quoque denominationes non omnibus conueniant, a Venerabili MICHAELIS aliam mutuemus. Ille namque de Satione mixta, quam DEVS interdixerat, differens, eandem *heterogeneam* appellauit, et hinc ipsas, inter se mixtim crescentes plantas, *heterogeneas* appellare possemus, nisi magis placeat nomen, inscriptioni huius libelli oppositum, plantae scilicet *infectae*; sunt namque illae sponte et in alieno loco crescentes plantae illis, quibus sese intermiscunt, vel per se, vel per accidens semper infectae, damnosae), et propterea et ex pratis, et ex aruis eradicandae.

§. III.

Quaenam autem sunt illae? Varias certe pro diuersitate locorum, in quibus, et ratione plantarum, inter quas crescunt. Praemium constituit Academia Regia Berolinensis Anno huius Saeculi octuagesimo quinto, tractatui, quaenam plantae inutiles sint censendae, habito respectu noxarum, quas in hortis, agris, pratis et syluis efficiunt. Quisnam eodem coronatus fuerit, nos quidem adhuc ignoramus, cum aliis autem cer-

*) Conf. LINNAEI Diss. de Coloniis plantarum, Amoen. Acad. Vol. VIII. p. 3. I. C. D. SCHREBER von den Wanderungen der Pflanzen, in der Neuen Sammlung von Cameralschriften I. Th. p. 167, und Forstmagazin 2 Band pag. 131. Conf. etiam Neueste Mannigfaltigk. 3 Jahrg. pag. 396.

5) Hoc respectu plantae, per se haudquaquam inutiles, imo salutares, contrariam virtutem exercent, si nempe nimis luxuriant agrosque et fulcos occupant vtilioribus herbis aut fructibus destinatos. Atque haec est vera definitio, quam de sic dicto Unkraut recentiores tradiderunt. Sic BOERNER in der Land- und Hauswirthschaft Tom. I. p. 377 scribit: Unkraut nennen wir diejenigen Pflanzen, die zur Unzeit und am unrechten Orte wachsen, et MVND in Tractatione deinde citanda pag. 7. Eine jede Pflanze auf einem nützbaeren Lande, welche das Wachstum und Gedeihen anderer Pflanzen, die
B
dasselbst

certavit et sic dictum Accessit reportavit Pastor Primarius Goslariensis S. G. F. MUND in Libello vom Unkraut, Lips. 1787. 8. euulgato. *) Eodem fere tempore HENR. WOLFIVS, Pastor quoque Primarius Welsingbuhrensis plantas, quae germanico hoc nomine insigniri solent, recensuit, earumque prolixas, non vero semper adaequatas descriptiones exhibuit, sed quanam praeterea intelligi debeat, haesitabit quandoque Lector, et nonnullas quoque adduxit, quae huc plane non pertinent. **) Speciatim de plantis inutilibus et venenatis, quae prata inficiunt, horumque fertilitatem imminuunt, praemio

dasselbst gezogen werden sollen, verhindert oder aufhält, heisst Unkraut; et Venerabilis IERUSALEM, alles Kraut ist Unkraut, was nicht an der Stelle steht, wo es seyn soll; auf einem mit Korn besäeten Acker werden Viole und Rosen eben das seyn, was Dornen und Disteln. Vid. Eius Betrachtungen über die vornehmsten Wahrheiten der Christl. Religion II Th. 2 Band p. 647. Quandoque etiam contrarium observatur. Sicut PLVTARCHVS Tom. II. p. 44 et 485 docuit:

*Inter Echinopodes velut, asperam et inter Ononim,
Interdum florent mollia Leucoia.*

Et OVIDIVS de Ponto Libr. III. Eleg. 4. v. 5.

*Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
Mista fere duris utilis herba Rubis.*

- *) Dolendum omnino Clar. Virum in Botanicis minus versatum fuisse, atque propterea Lectores dubios reliquit, de quanam planta locutus fuerit. Quanam erit *Kälberkopf* p. 86 dicta, an *Rhinanthus*? *Hußlattig* apponitur nomen *Veronicae*; *Spiegelblume* eiusque provinciale nomen *Armstiffelt*, quasi pauperum *axungia* p. 89 nobis multisque certe aliis plane est ignotum.
- **) Vid. Eius Tract. *über die Feldmäuse, sammt einem Anhang über die bekanntesten Arten des Unkrauts.* Hamb. 1786. 8. a pag. 202—280. e. gr. de *Hyoisiamo* scribit: *Die Pflanze mit großen Stacheln versehen, die Blume hat mit einem Eulengesichte viel Aehnlichkeit, und die Frucht ist mit vielen Fächern versehen.* *Lychnis Flos Cuculi hat acht Staubfäden.* *Der Stängel der Tussilago soll in Gestalt einem Pferdehufe gleichen, und die Blätter erst hervorkommen, wenn der Stängel verwelket ist.* *Cicuta hat wegen der weissen Blumen viele Aehnlichkeit mit der Peter-*

mio ab Academia Diuionensi coronatam Disputationem SEBALDVS IVSTINVS BRÜGGMANN Gröningae 1783. 8. edidit; aliamque de iisdem conscripsit GIVLIO, quae Tomo tertio Memoria della Società Agraria Turini 1785 inserta fuit. Ante hos vero et Pastor ORTHIVS et Medicus EHRHARTVS illarum plantarum dederunt Catalogum, quae inter hybernium ac aestium Frumentum frequenter inveniuntur, simulque varios easdem extirpandi modos tradiderunt. ^{v)} Longe amplior vero et perfectior est Cl. Io. FRIDER. GMELINI Tractatio *von den Arten des Unkrauts in Schwaben und dessen Benutzung*, quae primum Diario, *Naturforscher*, huiusque Part. II ad VI. inserta, dein vero seorsim Lubecae 1779 euulgata fuit. ^{w)} De Seminibus autem, quae Cerealibus sese immiscent, et pane ex iisdem parato, obseruationes speciales tradidit TESSIER. ^{x)} Illi quoque Auctores, qui de Agricultura scripserunt, harum plantarum plerumque mentionem fecerunt, verum saepius nimis breuiter, hinc Eisdem silentio commode praeterire possumus. ^{y)} Clariss. GMELINVS in citata Tractatione centum et viginti

B 2

quin-

Peterflie. Quenam plantae sunt *die kleine und große falsche Wucherblume, das gekuppelte Glücklein, die kleine Klette, der Schwalbenschwanz, der wilde Hopfen*, ignoramus, cum nullum latinum nomen additum fuerit. Erysimum officinale nominatur *Hederich*, et describitur Raphanistrum. Si Lythrum Salicariam, Symphytum, Tanacetum, Cardaminen pratensem, Hederam terrestrem cum Auctore ad hanc Classem referre quis veller, certe omnes, regioni cuidam indigenas, adducere deberet.

- v) Vid. *Oeconomische Nachrichten* 61 St. p. 67 et 89 St. p. 297 et cum nomina harum plantarum saepe vaga sint atque dubia, eadem accuratius determinare studuit EHRHARTVS.
- w) In hac editione accessit Appendix *von der Ausrottung des Unkrautes und einigen Werkzeugen zu Reinigung des Saatkorns von I. I. W. A. D.*
- x) Vid. Hist. de la Soc. royale de Medecine de Paris 1780 et 81.
- y) Prae aliis nominari meretur *der Schlesiſche Landwirth mit Patriotischer Freyheit, Breslau 1771. Tom. I. pag. 105. BOERNER Land- und Haus-*

quinque nominavit descripsitque plantas, et eisdem methodo naturali in octodecim Classes disposuit; Scilicet sunt illae: 1) Gramina. 2) Parasiticae. 3) Asperifoliae. 4) Ringentes. 5) Rotatae. 6) Campanulae. 7) Caryophyllaceae. 8) Violae. 9) Umbelliferae. 10) Incompletae. 11) Stellatae. 12) Icosandriae. 13) Polyandriae. 14) Compositae. 15) Leguminosae. 16) Siliquosae. 17) Tricoccae. 18) Cryptogamiae. Quas vero in singulis nominaverit, repetere ideo nolumus, quia partim in nostris segetibus non omnes, ab Eodem memoratae, proueniunt, partim aliae quaedam occurrunt, in Huius Catalogo omissae. Quae itaque nostris agris segetibusque, *) namque de his solummodo, vt inscriptio docet, dicere

Hauswirthschaft Tom. I. p. 377. DU HAMEL in *Traçtatu vom Ackerbau* Cap. XI. p. 81. qui in eodem species nonnullas recensuit, et quomodo illae noceant atque destrui possint, docuit. Quae in ZINCKII *Leipziger Samml.* Vol. IX. p. 595 inserta fuit recensio, manca admodum est et deficiens. WILLEMET in *Phytographie econom. de la Lorraine* 1780 edita p. 137 seqq. noxia agricolis vegetabilia nominavit, quorum vero numerus multis augeri possit. Legi meretur NEVENHANNII *Traçtatio vom Unkraut*, in qua duas praecipue mouit quaestiones; 1) an DEVS creauerit? et respondit: quamuis constet, DEVM omnia creasse valde bona, differentiam tamen locum habere, qua res alia creata alteri antecellat, vel vilior existat; 2) an detur singulare aliquod plantarum genus, cui soli competat denominatio *Unkraut*, et negatiue respondit. Vid. *Oeconom. physikal. Abhandl.* Vol. XII. p. 957.

*) Hanc vocem nonnulli a serendo deducunt, et Poeta antiquus apud CROCERONEM in *Tuscul. Quaest. II. Libr. II.* dixit:

*Et si in segetem sunt deteriorem datae
Fruges, tamen ipsae suapte natura emittent;*

et VARRO distinguit segetem et aruum, ita seges dicatur, quod aratum et satum est, aruum quod aratum, nec dum satum est. Vid. de *Re Rustica* Libr. I. Cap. 29. ed. Gesn. p. 190. Monuit vero PONTEDERA in nonnullis Codicibus legi: Seges dicitur, quod aratum, nec dum satum est, hancque lectionem priori praefendam esse copiosis, ex aliis Aucto-ribus petitis, exemplis probare voluit. Quae omnia repetit GESNERVS. Verum si etiam seges tetram modo aratam, et non satam significet, singularem tamen terrae speciem, singulari vsui, sationi scil. cerealium semi-
num

re volumus, plus minusue luxuriando infestae sunt plantae, Linnaeano ordine recenseamus et earundem simul durationem consuetis signis notemus.

- Veronica agrestis et aruensis ⊙
 Valeriana locusta var. olitoria ⊙
 Bromus secalinus et aruensis ⊙
 Agrostis spica venti ⊙ Avena fatua ⊙
 Lolium temulentum ⊙ Triticum repens 4
 Holosteum umbellatum ⊙ Scherardia aruensis ⊙
 Asperula aruensis ⊙ Galium Aparine ⊙
 Aphanes aruensis ⊙ Cuscuta Europaea ⊙
 Myosotis scorp. aruensis ⊙ Lithospermum aruense ⊙
 Anagallis aruensis ⊙ Conuoluulus aruensis 4
 Scandix pecten ⊙ Rumex acetosella 4
 Polygonum auiculare et Conuoluulus ⊙
 Scleranthus annuus ⊙ Saponaria Vaccaria ⊙
 Oxalis corniculata ⊙ Agrostemma Githago ⊙
 Cerastium aruense 4 Spergula aruensis ⊙

B 3

Papa-

num destinata denotabit. Sic CATO Cap. 36 *Stercus columbinum spargere oportet in pratum, vel in hortum, vel in segetem*; et CICERO de Senectute Cap. 15 CATONEM sic loquentem facit: *Nec vero segetibus solum, et pratis et vineis, et arbutis res rusticae lactae sunt; sed etiam hortis et pomariis.* Ipse GESNERVS demum addidit: *negari non potest, effecisse Pontederam, quod voluit, nisi forte praesidium ali- quod est intellectui segetis, quem ipse oppugnat, in Tib. IV. pag. 172: Tondeturque seges maturas annua partus, potest seges tonderi, ut Capilli, partus autem intelligi spicae.* Et sic apud veteres nonnullos, magis tamen apud recentiores Latina consuetudine Segetes ipsae dicuntur Fruges, ex quibus Panis conficitur. Hinc et duas excolendae Segeti Deas Romani proposuerunt, Seiam, a serendo dictam, quae frumentis praeerat adhuc sub terra latentibus, et Segestam, a legere appellatam, quam frumentis exortis fauere existimabant. Vtriusque simulacra in Circo conspici scribit PLINIVS Libr. XVIII. Cap. 2. Conf. CAR. DE AQUINO Nomenclator Agriculturae, Romae 1736, 4. p. 148 seq.

Papauer Rhoëas ⊙ Delphinium Consolida ⊙
 Nigella aruensis ⊙ Ranunculus aruensis ⊙
 Lamium amplexicaule ⊙ Stachys aruensis ⊙
 Galeopsis Ladanum ⊙ Ladanum segetum ⊙
 Rhinanthus crista galli ⊙ Melampyrum aruense ⊙
 Antirrhinum aruense et minus ⊙
 Orobanche maior 2 Myagrum sativum ⊙
 Thlaspi aruense et Bursa ⊙
 Erysimum cheiranthoides ⊙ Brassica campestris ⊙
 Sinapis aruensis ⊙ Raphanus Raphanistrum ⊙
 Geranium cicutarium ⊙ Fumaria offic. ⊙
 Lathyrus Aphaca ⊙ et tuberosus 2
 Pisum aruense ⊙ Trifolium aruense ⊙
 Vicia Cracca 2 sativa ⊙
 Eruum tetraspermum ⊙ Hyoseris minima ⊙
 Sonchus aruensis 2 et oleraceus ⊙
 Serratula aruensis 2 Carduus crispus ⊙
 Senecio vulgaris ⊙ Chrysanthemum segetum ⊙
 Anthemis aruensis 2 et Cotula ⊙
 Matricaria Chamomilla ⊙ Centaurea Cyanus ⊙
 Calendula aruensis ⊙ Filago aruensis ⊙
 Viola bicolor ⊙ Vrtica vrens ⊙
 Equisetum aruense 2

Est itaque numerus omnium 74, et harum 63 annuae, perennes autem 11. Curta forsitan nonnullis videbitur haec supplex, si cum Gmeliniana comparatur. Verum neque illas, quae ad agrorum segetumque modo margines frequenter, rarissime autem vel nunquam intra easdem inveniuntur, ut sunt Scabiosa aruensis, Antirrhinum Linaria, Myagrum paniculatum, Coronilla varia, Ononis aruensis, Trifolium Melilotus, Lotus corniculatus, Chondrilla iuncea, Cichorium Intybus, Artemisia vul-

vulgaris, Tuffilago Farfara aliaque, nominare voluimus, neque etiam illas admittere potuimus, quae segetes nostras hactenus nondum occuparunt, vt sunt Aira coerulea, Bromus pinnatus, Lolium perenne et tenue, Mentha sativa et arvensis, Lamium purpureum, Stachys palustris, Thymus Serpillum, Antirrhinum elatine, Anagallis foemina, Campanula speculum, Sedum Telephium et aliae; quae ex Umbelliferarum classe commemoravit Cl. GMELINVS, Bupleurum rotundifolium, Tordylium latifolium et Anthriscus, Caulis grandiflora et Sueuica, Daucus Carota, Coriandrum sativum, Scandix Anthriscus et Pastinacea sylvestris; harum nonnullas quidem inter Olera, nullam autem, praeter Scandicem, pecten dictam, inter cerealia, et hanc quoque, vti et quasdam alias, supra nominatas, e. gr. Ranunculum aruensem, Antirrhinum aruense et minus, Myagrum sativum, Geranium cicutarium, Eruium tetraspermum, Calendulam aruensem, rarissime segeti immixtas obseruauimus, dum e contrario quaedam nostris terris inquilinae sunt, quae in Sueviae agris non occurrunt, vt est Rhinanthus Crista galli et Aethusa Cynapium, quarum haec inter olera, illa vero et in pratis, et in agris copiose habitat. *) Sic itaque quaelibet regio suas alit proprias plantas, ceu notatum superius fuit.

§. IV.

Recensitis nunc plantis, quae inter segetes nostrates crescere solent, disquirendum quoque esset, an illae omnes, et qua ratione illis sint infestae; ideoque vt PALLADIVS praecipit: *) *omne id, quod satum est, herbis assidue purgari debeat.* Cerealia

*) In Gallia Hyacinthi species, comosus forsan, in agris crescit, cuius semina farinae admixta panem nigram reddunt, et sapore amarum; teste TESSIER l. c.

•) Libr. II. edit. Gesn. p. 921.

realia sitire, alimento destitui, hincque segetes languescere atque deficere, dum aliae simul plantae eundem locum occupant, et cum illis in societate viuunt, communis fere est opinio, atque THEOPHRASTVS dum de pernicie egit, quae ex vicinitate simul satorum, aut contagione sponte se associantium, affertur, eam addidit rationem; *omnia idcirco interimunt, quia pabulum tollunt, tam quod terra ministrat, quam quod a Sole et Aere veniat;*^{b)} propterea etiam Cerealium femina sollicitè depurare et ab admixtis peregrinis separare solent, vel certe debent Agricolae, ne mixta fiat satio, similisque prodeat seges; hanc enim perniciosam esse, Ipse iam MOSES monuit atque praecepit, *semen mixtum in Vineae haudquaquam serendum esse.*^{c)} Verum enim vero varias herbas commode simul nasci, in eodem loco viuere, et laete crescere posse, videmus in pratis aliisque locis, in quibus vtplurimum diuersas et raro admodum vnius tantum

b) De Caulis plantar. Libr. V. Cap. 22. singularem et huic opinioni contrariam theoriam proposuit BRÜGGMANNVS libr. cit. existimat namque Ille, plantas, nutrimento pecorum aptas, ideo quidem sensim perire in pratis, quia sterilius euasit terra, hunc vero nutrimenti defectum minime a copiosis et inutilibus ibidem simul crescentibus plantis deriuauit, sed in externis quibusdam causis vegetationi contrariis posuit, et inter has Turbonum prae caeteris mentionem fecit, atque porro existimauit, viliores minusque salutare in eundem locum tunc demum succedere, vel potius in conspectum prodire, quando terra iam minus foecunda reddita fuit, quamdiu enim eadem succo nutritio copioso scater, tamdiu femina et radículas sub terra tranquille latitare atque demum succedere. Minus vero probabilem hanc esse opinionem quilibet forte perspiciet, aut euoluat Commentar. de rebus in Scientia naturali et Medicina gestis Vol. XXVI. pag. 340.

c) Leuitic. XIX. 19. et Deuteron. XXII. 9. De vero huius legis sensu Interpretes non conueniunt, diuersas eorum opiniones collegit, examinauit et refutauit IOH. SPENCERVS, nouamque ac plane singularem proposuit; statuit nempe hanc legem alicui gentium antiquiorum ritui aduersam frontem gerere, quo frumentum Cereri, vitem Baccho consecrassent, atque propterea femina mixta, Triticum forsitan et Hordeum, inter Vites seminarent, atque ipso hoc ritu se Cereris et Bacchi cultores indicarent, vineas-

tantum generis plantas sponte a natura productas animaduerti-
mus; omnes etiam eodem certe atque communi fruuntur nu-
trimento, nec opus est, vt diuersam succi nutritii qualitatem
atque mixtionem admittamus, diuersasque plantarum species
diuersum quoque ac specificum succum insugere, cum Clar.
ENGELIO ^{d)} aliisque statuamus, contrarium enim multi,
REICHARTVS, ^{e)} DU HAMELIVS, ^{f)} BERTRANDVS, ^{g)} alii-
que firmis admodum argumentis comprobantur. Atque hinc
quidem concedimus, eundem terrae succum et fatas, et spon-
te crescentes stirpes attrahere, inde tamen non tam magnum
in priores semper redundabit detrimentum; cum harum errati-
carum plurimae minus succulentae esse soleant, parcioreque
nutrimento indigeant, saepiusque in agris requiescis, nullo fi-
mo

vineasque eorum praesidio commendarent; atque ab hoc ritu profano ab-
stinendum esse, praeceptum postulare, concludit. Vid. de Legibus He-
braeorum ritualibus Libr. III. Edit. III. Lips. 1705. 4. Libr. II. c. 18. p.
612 sqq. Verum nobis probabilior videtur IOSEPHI explicatio, qui An-
tiquit. Libr. IV. p. 123 scribit: *Agrum vitibus constium seminare non
licet, sufficit enim, quod hanc plantam nutriat, nec opus est, vt et ara-
tro vexetur.* Et licet DEVS semina mixta in Vineis modo ferere ve-
tuisset, hanc tamen legem ad agros quoque extendere, quippe et in
SCHMIDII latina interpretatione Leuiticor. *agrum tuum non seris mix-
tum* legimus, et Cel. Sacri Codicis Interpretis MICHAELIS opinionem
admittere poterimus, quippe qui hoc praeceptum non tantum de Secalis
et Lolii commixtione interpretari, sed omnem potius singulorum semi-
num miscelam subintelligere voluit libr. cit. not. d. Tractatio haec infer-
ta quoque fuit *Hannöv. Magazin* 1774 p. 193 sqq. Conf. quoque pot-
est nostra Commentatio de Plantarum Semine Cap. V. §. 6. p. 320 sqq.
Vel Progr. I. et II. de Satione mixta 1784 edita.

d) Vid. *Bernische Sammlungen III. Jahrg. 3 St. p. 139 sqq.*

e) Vid. *Eius Land- und Gartenschatz V. Theil p. 11 sqq.*

f) *In der Abhandlung vom Ackerbau nach Tull's Grundsätzen p. 15 sqq.*

g) Vid. *Bernische Samml. III. Jahrg. 2 St. p. 13 sqq.*

mo foecundatis, aequè bene crescant ac in sterco-
 ratis; ^{s)} im-
 mo imminutio nutrimenti satis aliquando egregiè prodest, inde
 enim segetum luxuria, quae praecipue humida nimis temperie
 facile in excessu peccat, aequè bene cohibetur, ac si, vt VIRGI-
 LIUS docuit: ^{h)}

Ne grauidis procumbat culmus arstis

Luxuriam segetum tenera depascet in herba.

atque propterea in fertili atque bene foecundato agro maio-
 rem harum plantarum deprehendimus copiam, quam in steri-
 liori, in quo minus abundans nutrimentum cerealibus alendis
 tantum sufficit. E contrario ne sicca temperie omnis ex terra
 succus auolet, interpositae impediunt plantae, dum superfi-
 ciam terrae tegunt, et quasi inuoluunt. Praeterea etiam iu-
 niõres tenerioresque plantulae et a frigoris, et a caloris iniu-
 riis defenduntur ⁱ⁾ ab extraneis hisce plantis; hae enim satis
 plerumque citius prodeunt et laetius assurgunt. Denique et-
 iam

g) Maxime mirum videtur Cel. QUINTYNIÆ, cur terra, in qua frumenta,
 olera atque aliae bonae indolis plantae crescunt, foecunditatem perdat,
 nouamque desideret, cum e contrario Cardui et Spinae sine omni sterco-
 ratione laete vegetent. Vid. Eius Instruction pour les Jardins fruitiers et
 potagers a Paris 1716. 4. mai. Tome II. Reflexions sur l'Agriculture
 Cap. XVI. p. 357. Cl. NIEWENTYT, qui hoc singulare phaenomenon
 quoque memorauit, ex maledictione, Adamo facta, illud deiuare uoluit,
 Vid. Eius *Erkänntniß der Weisheit, Macht und Güte des göttlichen We-
 sens*, Leipz. 1732. p. 574.

h) Georg. Libr. I. v. 111 sqq. Idem notauit PLINIVS, scribens: *Inter Vi-
 tia Segetum et Luxuria est, cum onerata fertilitate procumbant.* Vid.
 Libr. XVIII. Cap. 17.

i) Ita etiam Muscos atque Lichenes ex arboribus, quarum cortici frequenter
 adherent, succos exlugere, illisque detrimentum adferre, communis
 fere est opinio, at contrarium statuit Cel. HEDWIGIVS, et in primis
 docuit, arborum corticem, atque in eodem mouendum succum contra
 nocuos frigoris atque caloris gradus ab iisdem defendi. Vid. *Schriften
 der Leipz. Oecon. Societät V. Th. p. 82* sqq.

iam neminem latet, illas intra segetes natas plantas, plurimas certe, et ante, et post messem pabulum praebere, variis animalibus vtilissimum, ^{k)} nec non instituta noua aratione earumque subfossione nouam quoque stercorationem ac foecundationem exhibere, atque hinc quasi compensare damnum, quod ante messem causerunt. ^{l)} Commemorari quoque posset medica earum virtus, dummodo plures eandem possideant. ^{m)}

§. V.

Verum licet haec ita sint, nulla tamen Seges, vt VARRO ait, ⁿ⁾ *tam bona est, in qua non sit spicum aliquod nequam, et in*

^{k)} Messe peracta intra stipulas illae copiose remanent plantae, quae minor suo habitu falcem eluserunt, et nunc ab animalibus, ouibus imprimis, auide appetuntur. Ex harum numero Panicum glaucum, nobis autem non indigenum, maxime aestimari solet, vid. LINNE *Pflanzensystem XII. Theil p. 225.* et propterea pecora non semper in stabulis conseruanda esse, quo et hoc pabulo illa frui erraticasque plantas in usum conuertere possint, simul autem requietus ager ab erraticis plantis purgetur, bene monuit MUNDIVS libr. cit. p. 68.

^{l)} Has vel in agris relictas, vel in requietis enatas subarare necessario debemus, et ex earum putrefactione terram multo foecundiores fieri, negandum non erit, nihilominus tamen subfossionem plantarum in horto dissuadere ideo voluit LÜDERS, quia semina in terra diutius integra persistant, et sequenti anno denuo ad superficiem transferantur, vid. *Briefe über den Küchengarten II Theil p. 568.* Verum dummodo alte circumfodiatur terra, certe et semina etiam consumuntur, et si etiam quaedam corruptioni resistent, longe minor tamen eorum progerminabit copia, quam si eadem in superficie relictas fuissent.

^{m)} Propter hunc praecipue usum has segetibus immixtas commendauit MUND libr. cit. p. 16 seqq. ast ab Eodem memoratae, Beccabunga, Trifolium fibr. Calamus arom. Semperiuum testorum, Hysocyamus, nullibi in agris crescunt, et Veronica, quae ibidem habitat, non est illa officialis species; quae vero medico vsui inserviunt Chamomilla, Papauer errat. Fumaria, Viola tricolor, et Vrtica aliis quoque in locis proueniunt.

ⁿ⁾ Apud MARCELLVM NONNIVM, qui Eius fragmenta quaedam collegit.

quam ex adulteris his herbis non potius detrimentum, quam commodum redundet; illudque multifarium esse potest pro diuersitate ipsarum plantarum. Quo itaque damna inde oriunda eo curatius cognoscere et euitare discamus, opus omnino erit, vt diuersas plantarum qualitates, et qua ratione illae necem inferant, intelligamus. Vna quidem omnium est ratio. Prout enim, PLINIO Auctore, *illud maximopere oraculum custodiendum est, Segetem ne defruges;* °) siue quod idem est, cauendum, ne sparso largius semine nimiaque foectura ager exhauriatur, ita certe omnes illae extraneae, nunc quasi inquilinae factae, plantae, quaecunque illae sint, ex eadem terra succum insugunt, qui in incrementum cerealium °) impendi debuisset, atque hinc culmi simplices, humiliores, aristaeque teneriores, ipsaeque locustae saepe vacuae manent, et semina, si quae adsunt, leuia fiunt, parciolemque farinae copiam continent, vno verbo: segetes languescunt et deficiunt, quod eo certius fieri debet, si spontaneae prius prouenerunt, magnamque iam succi partem in sui commodum impenderunt, antequam sata semina progerminarunt. ¶) Ita non solum omnes radice sua detrimentum adferunt, sed omnes etiam supra terram eleuatae

o) Libr. XVIII. c. 24.

p) Cum frumentaceae aliaeque in agris cultae plantae fere omnes exoticae sint, operosiores quoque culturam copiosiusque nutrimentum eisdem desiderare illis, quae iisdem sese immiscent, utpote indigenis, existimauit Mvnd I. c. p. 31.

¶) Bene praecipit SCHABOL: *Wenn man auf ein altes umgegrabenes Land säet, so findet der Saame schon gekeimtes, oder doch solches Unkraut, welches im Begriffe ist, aufzuziehen, und das erste einen Vorsprung vor dem hineingesäeten Saamenkorne hat, so findet dieses viel weniger Nahrung, und das Unkraut behält immer die Oberhand; wenn aber der Saame zugleich mit dem Umgraben oder bald nachher in die Erde gebracht wird, so kömmt das ausgekeimte Unkraut obenhin, und geht meistens zu Grunde. Vid. Eius Abhandl. vom Gartenbau 1778. Vol. II. p. 82.*

tae herbae nociuae fiunt, dum spatia vacua occupant, terraeque superficiem tegunt, impediuntque, quo minus sol atque aer suam in terram virtutem exerceant, praecipue autem, vt COLVMELLA *) recte desiderat, *humus coelestes admittat imbres eosque alendis seminibus dispenfet*; ideoque ab vna parte, radice scilicet, succo orbatur terra, ab altera, herba, eius accessus impeditur. Praeter has vero vniuersales noxas aliae quoque peculiare notari debent; et quo easdem recte intelligere et aestimare valeamus, singulas plantas earumque qualitates cognoscere debemus. Non omnes inter omnes segetes crescunt. Bromus ideo secalinus dicitur, quia inter Secale vtplurimum habitat; Sinapis aruensis in agris Hordeo confitis luxuriat; Raphanistrum lacte viget inter Auenam et Hordeum, rarius inter Secale, vix vnquam inter Triticum. *) Praeterea sciendum erit, an planta sit annua, an perennis, an radix altius descendat, an potius in superficie decurrat, an altius surgat planta, an humilis maneat, et an arida magis illa sit, an succulenta; an tardius, an celerius increseat, et quo tempore semina matura reddat, an humida, an sicca potius temperies eius incremento faueat, et quae sunt alia. Annuae certe, dum cito vegetationem absoluunt, nouamque facile admittunt, intra breue tempus bis florere, et segeti eo magis nocere solent; Frumentorum radices non alte descendunt et nutrimentum tam ab aere, quam a terra recipiunt; hinc ex immixtis illae praecipue damnosae erunt, quae radicales fibras lateraliter potius, quam deorsum spargunt. Humiliores plantae Messem vix vlllo modo impediunt, dum e contrario altiores, si rigidae et firmae

C 3

sunt,

*) Libr. III. 13. ed. Gesn. p. 483.

s) Ita et PLINIVS Libr. XVIII. c. 17 scribit: *Est herba, quae Cicor enecat et Eruum circumligando se, vocatur Orobanche, Triticum simili modo Aera, Hordeum Festuca, Lentem Securidaca.*

sunt, messoribus molestiam creant, si succulentae, aut volubiles exsiccationem retardant, efficiuntque, vt dum cerealia diutius supra terram reposita manere debent, vel semina copiosius dimittant, vel putrescant. Seminum maxime habenda erit ratio; an illa e. gr. cito decident, et in agris relinquuntur, an autem simul cum cerealibus in horrea transferantur, quamdiu germinandi virtutem diu retineant, an cito perdant, quaenam sit eorum indoles respectu Cerealium, dum his admixta varium in vsum adhibentur, et quae sunt alia, in Tractatione Speciali accuratius notanda atque declaranda; in qua ostendemus, Segeti infestas ^{u)} esse plantas, partim radice, partim herba, ^{v)} partim semine; partemque quamlibet triplici iterum modo detrimentum asserre, prout nempe radix vel annua sit, vel perennis, vel parasitica; herba porro et caulis praecipue altior, modo rectus, modo volubilis, modo etiam parasiticus existat, semen denique, quatenus vel in agro relinquatur, vel in horreum transfertur, neque minus huc delatum, quate-

nus

⁶⁾ Forte etiam seminum magnitudo considerari debet. De Papauere erratico asseruit LAVREBERGIUS, *Semina, quo minora sunt, eo etiam fertiliora esse, addiditque geminam rationem: et quid, quod minus est, id effici aut augeri facilius possit, et quia celerius qualitati aeris obtemperet, accommodetque se ad externa.* Vid. Eius Horticulturae Lib. I. c. 17. p. 84. Conf. etiam THEOPHRASTVS de Caulis Plant. Lib. II. c. 17. et Lib. IV. c. 1. et Histor. Lib. VIII. cap. 3. edit. Stapel. p. 914 scripsit: *quae semen ferunt pusillum copiosius ferme fructificant.*

⁷⁾ Quatuor modos assumpsit et exemplis illustravit MUNDI l. c. pag. 24 seqq. nocent illae 1) sub terra, radice, et harum modo Triticum repens, et Cynoglossum nominavit, 2) supra terram, 3) in horreis, et 4) in granariis.

⁸⁾ Herbam cum LINNAEO nominamus eam vegetabilium partem, ortam a radice, et terminatam fructificatione, et sic comprehendit truncum, folia, fulcra, hybernaculum, vid. Philos. Botan. p. 59.

nus cerealia ab eiusdem admixtione viliora modo fiant, modo ipsa et inde facta praeparata depraentur. Antequam vero hanc Specialem Tractationem incipiamus, pauca de variis, noxias eiusmodi plantas praecauendi et extirpandi modis praemittamus.

§. VI.

Detrimentum autem, quod in segetum ortu, incremento atque perfectionis statu animaduertimus, hisce non semper plantis adscribendum erit, namque bene praecepit OVIDIUS: y)

*primis segetes moriuntur in herbis
Et sol modo nimias, nimius modo corripit imber,
Sidera nunc ventique nocent, auidaeque volucres
Semina iacta legunt;*

et tandem addidit:

*Lolium Tribulique fatigant
Triticeas messes et inexpugnabile Gramen.*

Ideoque si illarum nulla adest causa, cur cereales plantae in incremento suo retardentur, tunc demum immixtae accusandae erunt, et de earum extirpatione cogitandum. Quod nullo alio modo certius felicisque fieri poterit, quam si partim mixta inter se semina sollicitè separemus et cerealia sola seramus, partim ne aliena in agrum deferantur, et ea, quae iam illum occuparunt, progerminent, omni modo praeca-

y) Metamorph. Libr. V. v. 45 seqq.

caueamus. Pro separatione utebantur Veteres variis instrumentis, praecipue Ventilabro, Capistro, Pala, Vanno, vario modo constructis cribris, aliisque machinis, ²⁾ hisque depurationem satis commode fieri posse, negandum non est, modo sufficiens adhibeatur cura; verum licet omnis adhibeatur opera, seminaque pura terrae mandentur, nihilominus tamen aliena frequenter se immiscēt atque bene vegetant, et quo minus hoc ita fieri possit, omni saepe studio omnique arte adhibita impedire vix ac ne vix quidem semper possumus. Ab aere, imbris et ventis, vt ANAXAGORAS ³⁾ iam monuit, deferuntur semina, et prout hoc pacto herbas et arbusculas in ruderibus, antiquitate corrolis, murisque aedificiorum dirutis exoriri cernimus, ita etiam nouarum in agris propullulationem his mediis fieri posse, facile admittimus; alia etiam ab annium illuuiouibus transuehuntur, et cum limo in agris relinquuntur, vti THEOPHRASTVS ⁴⁾ tradidit. Animalia quoque propagationi seminum fauent, dum illa vel iisdem transeuntibus externe adhaerent, vel ore abrepta dispargunt, vel deglutita per anum dimitunt ⁵⁾, et hoc modo copiose

2) De quibus conf. Tract. nostra de Plantarum Semine Cap. IV. pag. 180 seqq.

3) Notante THEOPHRASTO Hist. Plantar. Libr. III. Cap. 2. ed. Stapel. pag. 118.

4) citato loco.

5) De his modis copiosius egimus in Comment. de Plantarum Semine Cap. V. p. 276 lqq. Conf. etiam LINNAEI Diss. Oeconomia Naturae et Oratio de Telluris habitabilis incremento, in Amoen. Acad. Vol. II. p. 18 et 449. item Philos. Botanica pag. 86 seqq. SCHREBER'S Neue Sammlung Vol. I. p. 174. Forstmagazin Vol. II. p. 131. SCHAEFER Gartenbau Vol. I. p. 512 seqq.

copiose cum fimo ^{d)} in agrum transportantur. Praeterea etiam femina per multos saepe annos in terra quasi sepulta iacent, et si eius glebae, ex abditis quasi visceribus petitae, in apricum collocantur, facile progerminabant. ^{e)} Hoc vltimum autem magis vile erit, quam noxium, nunc enim illa plantarum semina, quae in agro proprium habuerunt domicilium, et laete haecenus vegetarunt, ex eodem relegantur, ampliusque non proueniunt, ^{f)} sed aliae in earum locum succedunt plantae, et si etiam haec alienae fuerint, tamen nec adeo copiosae,

^{d)} Cum hoc, imprimis si recens est, agris frumentariis aliena inferri semina, omnes consentiant agricolae, et hinc *stercus, quod anno requieuerit, Segetibus utile esse, nec herbas creare* monuit PALLADIUS Libr. I. edit. Gesn. p. 882. et COLVMELLA Libr. I. c. 6. p. 407 scripsit: *plurimum refert non adseccato succo finum vires continere, et assiduo macerari liquore, ut, si quae interiecta sunt framentis aut paleis spinarum vel graminum semina, intereant, nec in agrum exportata segetes herbidas reddant.* et Libr. XI. c. 3. pag. 765 commendauit imprimis stercus asinum, quia illud minimum herbarum creat.

^{e)} Exempla de Nicotianae, Daturae, Rhei aliarumque feminibus, quae per decem, viginti, immo plures annos in terra delituerunt et tandem progerminarunt, adduximus in Comment. de Semine C. III. p. 156 sqq.

^{f)} Eodem modo a peregrinis feminibus purgare solent agricolae, dum agrum et femina ferenda mutant, et nunc biennem, siue hyemalem frumenti speciem illi committunt agro, qui antea annuam, siue aestiuam aluit, nunc etiam alia prorsus eligunt semina, Papilionacearum praecipue, quippe quae volubili suo habitu erraticarum incrementum satis effaciter impediunt, easque penitus destruant.

D

fae, nec adeo viuaces erunt; repetitis enim hisce fossionibus, repastinationibusque, uti CICERO ^{g)} docuit, terra non solum fit foecundior, sed feminum aliunde allatorum germinatio quoque prohibetur; illorum autem, quae diu in terra la-tuerunt, acceleratur, et in posteriori casu commode, ante- quam cerealia feruntur, vel, ut OVIDIVS scribit:

adhuc tua messis in herba est, ^{h)}

eradicari possunt; si enim Segetes ipsas, easque altiores iam factas, herbis inutilibus noxiisque auulsis, purgare, validioris- que incrementi plantas euellere vellemus, facile satarum quo- que radices e loco mouere, vel alio modo laedere, immo simul prorsus extirpare ⁱ⁾ possimus. Praeterea haec operatio, quam Runcationem appellarunt veteres, in illis modo plantis adhiberi poterit, quarum radices annuae sunt, perennes alia longe ratione destruendae potius, quam euellendae erunt. Pro hoc scopo frequentem partim arationem ^{k)} quoque commen- darunt,

g) De Senectute Cap. XV. Huc quoque spectat OVIDII monitum: Trist. Libr. V. El. 12. v. 23.

*Fertilis assiduo si non renouetur aratro
Non nisi cum spinis gramen habebit ager.*

h) Heroides Epist. 17. v. 263.

i) Vti Saluator praecepit Matth. Cap. XIII. v. 29. *ne forte colligentes Zi- zania, eradicetis simul cum illis Triticum, finite una crescere utraque usque ad messem* et l. p.

k) Diuerso tempore institutam arationem praecipue laudabit COLVMELLA Libr. XI. c. 3. p. 765 dum scripsit: *Curabimus, ut ager, quem vere con- seri*

darunt, partim varia adhibuerunt instrumenta veteres, vt sunt Sarculi, Falces putatoriae, Bidentes et alia, eorumque numerus aliis, recentiori tempore inuentis, auctus fuit, ^{l)} ast et haec non semper sufficiunt, aliquando etiam magis obsunt, quam profunt. Illud e. gr. a MVNDIO inuentum instrumentum, quod acutum quasi cuneum, vnco laterali praeditum et baculo ligneo affixum repraesentat, ^{m)} ita quidem est comparatum, vt commode caulis a radice separetur, sine ipsius segetis laesione, dum ope baculi e longinquo applicari possit, et sic vulnerata radix, si annua fuerit, facile peribit; herba vero abscissa, vnco licet praesente, non tam facili modo intra segetes educi poterit, frequenter potius decidet, iuniores plantulas teget, iisdemque damnum inferre debebit; ⁿ⁾ et perennes

D 2

nes

feri oportet, autumno pastinetur, quem deinde vehimus autumno instituere mense Maio conuertemus, vt aut hiemis frigoribus, aut aestiuis Solibus et gleba soluatur, et radices herbarum necentur; et in genere scripsit CRESCENTIVS de Agricult. Libr. II, c. 20. pag. 78. Iuncus, Gramen et Filices frequenti aratione vincuntur. Conf. et LÜDERS Briefe über die Bestellung des Küchengartens I, Band p. 221.

f) Varia eiusmodi describuntur in der Zugabe zu Gmelins Abhandl. vom Unkraute p. 223 sq. in MVNDII Abhandl. LÜDERS Briefen über dem Küchengarten, vid. huius Libri Index, priori Tomo annexus. Conf. etiam Gött. Polizey-Nachr. 1756 p. 157. DU HAMEL Ackerbau Cap. XI. p. 81. HOMME Grundsätze des Ackerbaues Tom. V. p. 135 aliique.

m) Ein dünnes scharfes Eisen, 2 Zoll breit und 3 Zoll lang, an der einen Seite mit einem Haken versehen, und oben an einem dünnen Stecken befestiget, ita illud descripsit p. 63.

n) Ita Ille p. 64: Die abgestochene Pflanze hebt man vermittelst des Hakens

nes radices, quocumque etiam modo in terra vulneratae dilacerataeque fuerint, rarissime destruantur, detruncatas potius sese multiplicare, nouasque et copiosiores fibrillas emittere, DU HAMEL monuit. *) Denique cum recensitis modis nec exterarum plantarum germinationem et incrementum impedire, nec earundem destructionem perficere possimus, alia adhuc et forte efficaciora remedia adhibuerunt Agricola, atque varias terrarum species, Margam praecipue et Calcem, Cineres quoque, a Saponis praeparatione residuos, commendarunt. Verum nec haec vbique conueniunt, et quod in hoc agro commode et cum fructu adhiberi potest, in altero facile nocebit, et quod huic plantarum speciei detrimentum adfert, alteri optime conducet. Certe nisi plantas singulas earumque proprios quasi mores cognoscamus, votis nostris nunquam respondebit euentus. Tractationem hanc Specialem Sectione secunda exhibebimus.

kens zu sich herauf, oder läßt sie da liegen, wo sie denn bald vertrocknet und zu Staube wird.

*) Libr. vom Ackerbane p. 85.

D

DIS
SY

VI 216

5. + 24. 8h 2:00

23 = z

39 = t

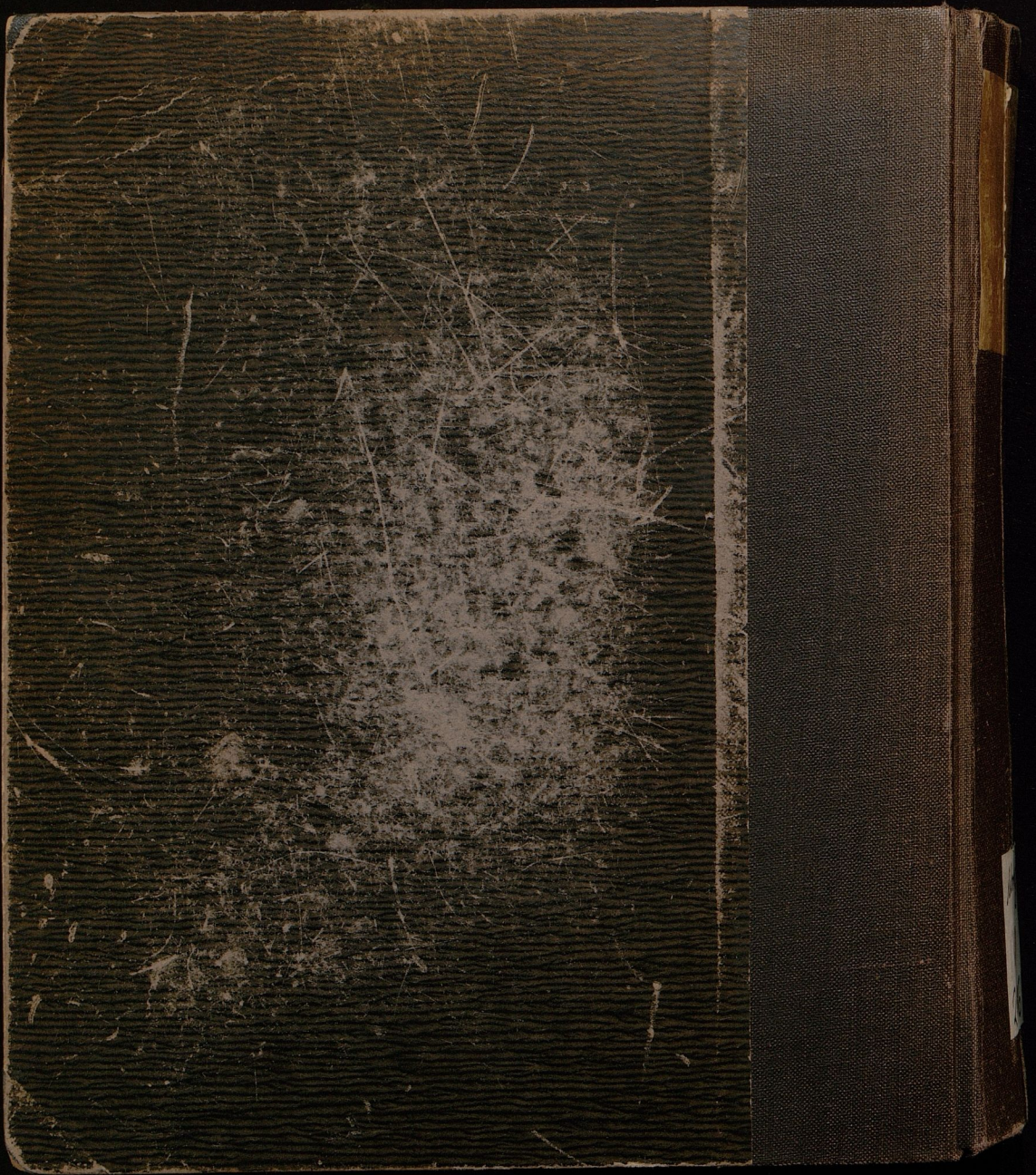

TR. → 22

vd 18

VD 77

04. 2007 Sel,

DE
P L A N T I S
S E G E T I I N F E S T I S

PARS I. GENERALIS

Q V A M
P R A E S I D E

D. GEORGIO RVDOLPHO BOEHMERO

THERAPIAE PROF. PVBL. ORD. ACADEMIAE SENIORE

PHYS. PROVINC. SOC. OEC. LIPS. SODAL.

ET H. T. ORD. SVI DECANO

P R O G R A D V D O C T O R I S

DIE III. MENS. FEBRVARII MDCCLXXXIX

H. L. Q. C.

P B L I C E D E F E N D E T

EPHRAIM GODOFREDVS FEISTEL

AVA-HERMVNDVRVS

MEDICINAE CANDIDATVS.

WITTEBERGAE

LITERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII.

